

Czasopismo San wychodzi w każdą
niedzielę.

Przedpłata

zamiejscowa:	w mieście:
miesięcznie 50 ct.	miesięcznie 40 ct.
kwartalnie 1 złr. 35 „	kwartalnie 1 złr. 20 „
półrocznie 2 „ 70 „	półrocznie 2 „ 40 „
rocznie 5 „ 40 „	rocznie 4 „ 80 „

Numer pojedynczy 10 ct.

Liśtańców niefrankowanych nie przyjmuje się.

SAN

Cena ogłoszeń:
5 centów od rubryki jednego wiersza dro-
bnym drukiem.

Przedpłatę miejscową, z zamiesco-
waniem ogłoszenia
przyjmuje

Redakcja, naprzeciw Starostwa w Przemysku
na 300

Kokopisami nie zwracają się.

czasopismo społeczno-ekonomiczne

WZNOWIONA SPRAWA.

Gminy Błażowa i Piątkowa wniosły przed dwoma dniami do Sejmu petycję o wzięcie ich w obronę przed łupieżstwem banku włościańskiego. Na wniosek ks. Buchwald odczytano te petycje, a daty w nich przytoczone wywołały prawdziwe oburzenie na postępowanie tej instytucji finansowej, która założona pod pozorem ratowania włościan od lichwy, wślasiła się smutnie w dziełach kraju naszego. Zamiast obcięcia i spodziewanej pomocy, włościanin napotykał w banku tym na żdziństwo i lichwę, do jakiej nie posuwały się na wet te pijawki społeczne, które sąd na mocy ustaw pociągają przed swe kratki i karze. Nie pierwszy to raz wychodzą sprawy banku włościańskiego na jaw, my sami pisaliśmy już o tym przedmiocie, dzienniki same stołecznych zamieszczały artykuły uderzające silnie na tę instytucję rujnującą stan włościański w całym kraju, wynaradawiając pośrednio kraj, sprzedając tym sposobem naszą ojczyznę za srebrniki, które sobie więcej ceni, niż wszystkie względy ludzkości i patriotyzmu. Krzyk oburzenia spowodował bank do pewnego pogołowania dłużnikom, a to pozorne ustępstwo przycisnęło zwolna dziennikarską wrzawę, aż ona ustąpiła zupełnie. Nawet znany ze swego uporu że tak nazwiemy te właściwości, jaką mu mamy za zasługę w wielu wypadkach, poseł sejmowy hr. Krukowiecki, zaprzestał przez jakiś czas podnoszenia sprawy banku włościańskiego, a ten nabrawszy otuchy, jaką stracił był przedtem, istnieje dalej i prowadzi swe rzemiosło na hańbę kraju naszego i społeczeństwa, przypatrującego się obłośnie przywilejowanemu tozbojowi. Tem mianem bowiem jedynie można

zwać bezsumienne korzystanie z cudzej nędzy, wysyskanie nierozsądku i braku inteligencji naszego ludu, nieumiejętnego rozróżnić sposobów drażliwych od ręki pomocy. Czynów tych nie popiełnia lichwiarz, którym pogardza społeczeństwo, lecz instytucja, w której składzie znajdują się ludzie okazujący może niejednokrotnie te pogardy lichwiarzom. Dlategoż oni zezwalają na takie postępowanie, dlategoż robią różnicę między, lichwiarzem człowiekiem, którym pogardzają, a lichwiarzem bankiem? Czyż to, co jest karygodnym u jednostki, przestaje niem być, skoro popełnia je zbiorowa osoba?

Słyszeliśmy nieraz, że postępowania banku nie można podciągać pod ustawę przeciw lichwie, gdyż on ma koncesyją wariującą jego prawa. Skoro tak jest, skoro tej ustawy znoszącej z chwałą jej ogłoszenia wszystkie umowy lichwiarskie, nie można zastosować do tego lichwiarza, należałoby zmusić go do zaprzestania rzemiosła, do uczynienia go na przyszłość nieszkodliwym, czyli zmusić do likwidacji pod groźbą utraty koncesyi, chroniącej go od postawienia na równi z innymi lichwiarzami. Przeciwnicy tej ostrożności przytaczają jako powód nierządzenia się z nią, olbrzymie straty, jakie kraj ponosiłby przez osoby prywatne, zaangażowane swemi pieniędzmi w banku. Lecz czyż nie lepiej raz ponieść mniejszą stratę, niż ponosić ją ciągle i to z tem przeciwdziałaniem, że kiedyś musi przyjsić kryzys, a ta nie zwoluduje mniejszych strat, niżby to było dziś, lecz może przeciwnie jeszcze większe? W nieskończoność trudno przeciągać tą sprawę i wychodząc z zasady *apriori mal deluge* zostawiaj jej zatępienie przyszłym pokoleniom; każda chwila, dzień każdy powiększa się, doprowadza nowe ofiary w siła instytucji, sprowadza wywłaszczenie chłopów, deprecyacja gruntów, je-

dnem słowem ruinę i to nie jedynie włościan, lecz wogóle rolników, a zatem i ogół. Każde bowiem wywłaszczenie wieśniaka i sprzedanie jego realności za bżozen, najczęściej żydowski, pozbawia siolo tyłu rąk do pracy, ile było imiekszańców w zagrodzie; niedarce ci albo idą w świat o żebrytkom chlebie, i nie biorą się już do pracy, tylko giną pod karczmacz, zapasy się z rozpacz, albo emigrują. Kilkanaście lat gospodarki banku spowodowało taki brak sił roboczych w rolnictwie, iż są dziś okoliczności, w których nie można dostać robotnika i trzeba go sprowadzać zdaleka.

Czy sejm nasz poruszony wzmiankowanymi petycjami, wystąpi energicznie i zdecyduje się na krok stanowczy, czy też jako już było, ograniczy się do obuwolania nał stanem rzeczy, któremu zapobiedz nie może, — nie chcemy dziś przesądzać, zwłaszcza, iż sprawa banku włościańskiego dopiero weszła na stół sejmowy. Chcemy owszem wierzyć, iż tym razem zdołabę się on na stanowczość i załatwić sprawę, nie spychając na przyszłą kadencję, a sam samem okaże, że czuwa nał dobrem kraju i że mu los całej klasy społeczeństwa, tem biedniejszej, że niedołężnej przez brak oświaty, leży na sercu.

KORESPONDENCJE.

Rzaszow 22 września 1882. Jak to już o ogłoszonym w piśmie waszem okólniku lut. wol. roln. wiadomo, było się dziś pod przewodnictwem J. Kabełskiego przy uder żyłki i licznym współzależnie delegatów mian Krosna, Niska, Sokolowa, Fryszka, Strzyżowa i innych, oraz gmin wiejskich, posiedzenie u celu posiedzenia słusznych kroków u wys. sejmu i rady państwa co do starania się o budowę kolei Rzaszow, a podziemię i Rzaszow-Krosno w połączeniu tamże z li i uder. Krosna. Po zgromadzeniu poniedziałku przez przewodniczącego, i wykazaniu potrzebności spraw-

Sierota

powieść.

(ciąg dalszy).

IV.

W tydzień po opisanych wypadkach zastajemy Marya w swym gabinecie pisać list następny do swej najserdeczniejszej przyjaciółki: Droga Hermi!o! przyjdź, nie ma ci tu nic robić, bo głowa moja pali się gorzej, co się stało, bądź z ludźmi, bądź też ze mną, zjadaj mi się być lepszymi, to znów czuję że się mięję. Zlij się przyjeżdżaj, bo chodzę tu o ma przyjeżdż. Zenon, o którym ci wspominałem w ostatnim liście, oświadczył się o moją rękę, a ja — dziwne stworzenie, odpowiedziałam mu wręcz, że propozycja jego odrzucić, owszem nawet zrobiłam mi nadzieję, skoro go lepiej poznałam.

Pierwszy raz w życiu byłam niedoświadczoną, lecz temu się nie dziw. Jeżeli w zwykłych stosunkach krótki wymaga wyjątkowy namyślu, to co dopiero w mię stosunku. Wszak go nie kochałam, bo nie ma mi w świecie miłości, dowiodam mi doświadczenie. A jednak czuję, że doświadczenie czasem mylić się może miłość być musi, ale nie u mnie i nie u Zenona. On ma majątek jak kół znaczny, by oświadczył się mi mógł prowadzić życie wygodne i swobodne jakie teraz prowadzi, więc chyba nigdy tak kocha, że da mi wyjechać się świata w którym, jak dawniej sądziłam, linieję? Jesteś on zdolny wogóle kochać? Znaję go dość

dawno nie uważałam go za człowieka idealis. Lecz dla czegoż znów prosiłby o moją ubogą rękę, gdyby mnie nie kochał? „Panno Maryo, mówil, nie dam ci groszysy, jakieś duże majątek, ale daję miłość, szacunek, lił niezłazny, a błągam w zamian o skiercie uczucia którego, jak uważam nie umiałem dotąd u Ciebie zobaczyć.“ Słowa te mówił tak cennie, tak słodkim głosem, iż zaczynałam mu już wierzyć, gdym spojrzęła na jego oczy, — a to potonistym zimne. Wiec kłamal? Lecz jak ciel tego kłamstwa? Próżno gubię się w domach! Remunio jedyna przyjaciółka!”

Tu się kończył list Maryi, która od rana dnia tego była w niezwyklej rozdrażnieniu. Zenon! — powiadał mi wieczór swą bytność, co ona z nim zrobi — o coś mówić będzie! Nadszedł ten wieczór, w saloonach pani Jasielskiej — zapalano światła, gdy Zenon się zannonosował. Wszedł, szukał Maryi oczyma, hrabina usmiechnęła się i poszła po nią — Marya weszła, nakazywały sobie spokój i usiadła wyjednkiem na tej samej kanapie pod wzajemną z nim, gdzie kilka tygodni temu zasnęła. — „Kocham cię.“ Na wspomnienie księcia, pocuła w sobie pewną energią i spojrzęła dość przyjaźnie na Zenona, — wszak on zwykło z taką niechęcią wyrażał się o jej wrogu. Spójrzono to widac inaczej tłumaczył sobie Zenon, a bierzę z niego zachęty, prosił o odpowiedź na to pytanie, na które jej nie dostał.

Marya zawałała się niespodziewanie iż ponownie stanęła tak trybno nastąpi.

— Wszak Panu mówilam, iż ja nie mam majątku, wyszeptala.

- Wiem o tem.
- Ja panna nie kochałam.
- Niesłoty i o tem wiem.
- Ja . . . nie mam . . . miłości.

— Wiem nawet i o tem, — a teraz pozwól zapytać siebie, czy już tak dalece nie wierzysz w siłę miłości, iż mniemasz, że tak drobne powody jak te, które przytaczasz, mogą zniechęcić uczucie, którem cała dusza moja żyje? Zenon — patrzył listem w twarz Maryi, na której malowałaby się przykoż uczucie walki, Chwilę minęła. Zenon ukradkiem obejrzał się, a widząc, iż w salonie w tej chwili nie było nikogo, uklął u stóp Maryi.

— Maryol zawałał patetycznie, dla czego nie wyświolsz słowa stanowczego, dla czego decydujesz sobie i mnie niepozwolisz? — „Wiesz, że ja nie mam, — wyświolsz mi miłość szczerą, a tobie zapewnię życie bez trosk, życie które starac się będzie uczynić ci najmielszem. Miłysz! — nie kochasz mnie! — nie straniłem mojem bledem być miś pokochała, choćbyś miała nie mię, nie gdy tak ukochać jak ja ciebie, to wystarczy mi paterce w twoje oczy, szczyrę ci, widzieć jak bóstwo! Miłysz, więc chytła ku sobie, nie kochałam nikogo, ani te pana. Marya wysilkim wyrzekła te słowa i zwróciła oczy w stronę drzw, gdzie się spotkała z wzrokiem gniewnym Bazia i tryumfu ironicznego księcia, którzy w tej chwili wchodzili bez anonowusian. Drgnęła jak pod wzrokiem węża, a podaje ręce Zenonowi — wyszeptala: Tak zostanę twoją żoną, nie wiem, czy nigdy tych ludzi nie widzę. Zenon, ukradkiem podkopywanie i powolował rękę, którą on szybko wyrzucił, podzięła do swego pokoju.

Skończono zatem, wyszeptala analizując się sama, będąc żoną Zenona, — wie o miłości kocha. Nie to nie prawda, to być nie może. Odpowiad mi wrzawie słowa.

Wulka przedwzrosty nęcał wzdychać. Tak zostanę twoją żoną, nie wiem, czy nigdy tych ludzi nie widzę. Zenon, ukradkiem podkopywanie i powolował rękę, którą on szybko wyrzucił, podzięła do swego pokoju.

Z drukarni gr. kat. kapituły w Przemyśle.